

ΚΕΤΕΒΕ

ISBN: 978-625-8770-87-2

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

ketebe.com

Ketebe Yayınları: 1753

Nezih Uzel Kitaplığı

Yayın Yönetmeni

Furkan Çalışkan

Dizi Editörü

Yusuf Genç

Yayına Hazırlayan

Mert Can Aksoy

Düzeltili

Rabia Şenol

Kapak

Harun Tan

Mizanpaj

Özkan Kaya

1. BASKI

Ağustos 2026
İstanbul

Ketebe Yayınları

Sertifika No: 49619

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212 612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Sertifika No: 47939

My Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Yılanlı Ayazma Sk.

No: 8/F Zeytinburnu / İstanbul

Tel: 0212 674 85 28

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.'ye aittir.
İzinsiz yayımlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

RADYO'DA BİR GÜN

Madam Touzzat'ın Teybi,
Topal Güvercinler
ve Bomba Sanılan Kudümler

NEZİH UZEL

HAZIRLAYAN
MELİH SÂDİK KÜÇÜKER

KETEBE

Nezih Uzel

Nezih Uzel 1938 yılında Mudanya’da doğdu. Babası Balkanlara yerleşmiş “Uz” Türklerinden ve Şumnu’nun Hocaşâdeler şüalesinden, Çanakkale Savaşı gazisi, Haydarpaşa Askerî Tıp Mektebi 1915 mezunu Dr. Mehmet Muhlis, annesi Fatih medreseleri dersiâmlarından Sarıgözel Camii imamı, Filibe doğumlu Hüseyin Hüsnü Efendi’nin kızı Hacer İhsan’dır. Uzel 1949 yılında ailesiyle birlikte İstanbul’a taşındı. 1957’de Galatasaray Lisesi’ni bitirdi. 1961 yılında devrin tanınmış köşe yazarı Refi’ Cevad Ulunay’ın teşvikiyle gazeteciliğe başladı. Yerli yabancı çeşitli gazetelerde muhabirlik, köşe ve araştırma yazarlığı yaptı. Uzel İstanbul şehrinde o yıllarda hayatta olan eski kültürün son ve en güçlü temsilcileriyle tanıştı. Ordinaryüs Profesör Doktor Süheyl Ünver, Kudümzenbaşı Sadeddin Heper, Neyzenbaşı Halil Can, Eski hat ve tezhip sanatında hattat Necmettin Okyay, Halim Yazıcı, Bekir Pekten’in derslerini izledi. 1966 yılında Münir Nureddin Selçuk yönetimindeki İstanbul Belediye Konservatuarı İcra Heyeti’nde ve İstanbul Radyosu’nda kudümzen olarak görev aldı. 1956-1979 arasında, 22 yıl Konya Mevlânâ ihtifallerinde kudümzen ve yönetici olarak görev yaptı. Uzel, 1981 yılında İstanbul’da eski Galata Mevlevîhânesi Müzesi çevresinde İstanbul Sema Grubu’nu kurdu. Bu grup yurt içinde ve dışında yüze yakın konser ve sema gösterisi düzenledi. Fransızca ve İngilizce bilen Uzel’in İslam, tarih, kültür ve sanatı ile ilgili telif ve tercüme birçok kitabı ile birlikte Mevlevî ve eski Tasavvuf müziği eserlerini içeren plak, CD ve kasetleri yayınlandı. Hiç evlenmeyen Nezih Uzel, 1 Mayıs 2012 Salı günü, Üsküdar’da geçirdiği kalp krizi sonucu Hakk’ın rahmetine kavuşmuştur. Karacaahmet Mezarlığında medfun bulunmaktadır.

Melih Sâdık Küçük

1996 yılında Erzincan’da doğdu. 2020 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nden mezun oldu. 2021 yılında avukatlık stajını tamamlayarak bir müddet serbest avukatlık yaptı. Hâlihazırda İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde Kamu hukuku alanında yüksek lisans çalışmasına devam etmekte ve Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

Yayıma hazırladığı kitaplar: *Sultantepe Özbekler Tekkesi: Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Bir Müessesenin Tarihi*: (İstanbul: ISAR Yayınları, 2023); Nezih Uzel, *Bir Cumhuriyet Mevlevisi*, (İstanbul: Ketebe Yayınları, 2024); Nezih Uzel, *Dersaadet’ten İstanbul’a* (İstanbul: Ketebe Yayınları, 2025); Şemsi Silkim, *Ey Azizler! İşte Başlarınız Söze, Meşhur Hâfız ve Mevlidhanlar ile Röportajlar (1958)* (İstanbul: Büyüyen Ay Yayınları, 2026); Nezih Uzel, *Mütareke İstanbul’undan Şeytan Adası’na Bir Esaret Hikayesi*, (İstanbul: Timaş Tarih Yayınları, 2026).

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	7
STÜDYODA BİR CUMHURBAŞKANI.....	9
RADYO'YA NEDEN GİRDİM?.....	13
BİR RÜYA GÖRDÜM.....	17
YASAK MÜZİĞİ ÇALDIK.....	22
SONUNDA ULVİ'Yİ YEDİLER.....	28
KONFÜÇYÜS'ÜN SAZ SEMAİSİ.....	33
KOROLAR PARİS'TE YAYIMLANDI.....	37
REFİK BEY'İN SAÇLARI.....	42
RADYO'DA İLK YILLARIM.....	48
"O ŞEYİN" ORTASI.....	53
DOĞAN'IN TASAVVUF KOROSU.....	57
RADYO ÂYİNDEN BIKTI.....	62
LENK FAHTE'Yİ VURAMADIM.....	68
KUDÜM'DE BOMBA VAR.....	71
ERCÜMENT BEY'İN PUROLARI.....	75
BAZILARI İMTİHAN HASTASIDIR.....	81

SANATÇIYI DÜĞÜNE GÖTÜRDÜLER.....	87
HOCA DUVARA ÇARPTI.....	91
TONMAYSTER ODASINA GİREMEDİ.....	96
BENDİR ELİNDE SÜS.....	102
BABAN AŞAĞIDA YATİYOR.....	107
AŞAĞIDA BİR RİTİMCİ	110
UFUKTA BİR ÜMİT	113
MADAM TOUZZAT'IN TUTKUSU	119
NİHAYET MÜFETTİŞLE TANIŞTIM.....	125
ONLAR KAYNANALARINI GÖNDERİRLER.....	129
KAPININ SİLAHLI NÖBETÇİLERİ.....	133
KANTİN SANATÇILARI DÖNEMİ	136
BİR ARSA KAYBOLDU	142
HERKESİN "FA DİYEZ"İ KENDİNE.....	145
ADIMI SÖYLESİNLER YETER.....	148
SERGİ KOMİSERİ OLDUM	154
CARL ORFF'A ÂYİN	158
RADYO GÜNLERİNDEN BİRKAÇ FOTOĞRAF	165
DİZİN	175

ÖNSÖZ

Radyo'ya girişimi bu iki kişiye borçluyum; Şeyh Necmi ve İstanbul Radyosu Türk Müziği Müdürü Cüneyd Orhon fikri ortaya attılar. Konya'da 1958'de mutrıba çıkmış, 60'ta kudümzen olmuştum. Konya'da, bir ev toplantısında, öğleden sonra kudüm vurdum, beğendiler. Hatta "Neden şimdiye kadar ortaya çıkmadın?" dediler. O gün evde Ulvi, Selami, Niyazi, Cüneyd vardı. Konyalılardan, Şemseddin Sivâsî'nin "Göster cemalin şem'ini" ilahisini öğreniyorlardı. Grubun gençleriydiler, ihtiyarları sevmiyorlardı. Heyet başkanı Sadeddin Heper'e inat salonda âyinden önce saz eserleri programı yaptılar. Hoca itiraz edemedi. Bir şeye gücü yetmeyeceğini anlarsa susardı. Sonuçta beni de sahneye çıkardılar. 7 yıl sonra Ulvi İstanbul Radyosu'na müzik müdürü oldu, benim "ritim saz" olarak mucibimi aldı. Böylece beni, profesyonel müzik dünyasına Ulvi Bey musallat etti. Ben bu camiaya Ulvi Bey'in hediyesiyim. Rahatsız ettiğim insanlar olduysa özür dilerim.

Ben müzikte hiç imtihana girmedim. İyi mi oldu kötü mü, bilmem. Kendimi hiçbir zaman müzisyen olarak da görmedim. Eski çağların esrarengiz âşıkları gibi gezip tozarak müzikli şiirler okuyan bir derviş olmak istedim. Müzik hiçbir zaman benim konum olmadı. Ama insan beğenmede gaddarca tavırlarını gerek müzik müdürlüğünde gerekse özel yaşamında, o

yıllarda ısrarla sürdüren Cüneyd Orhon ve bir o kadar sert olduğu halde pek çok şeyi açıklamaya gönlü yetmeyen, iyi yürekli Ulvi Erguner, benden “müzik” bekleyerek beni İstanbul Radyosu’na aldılar. Belki de henüz çözemediğim düşünceleri vardı. Müktesebatım, kaynağım, üslubum ve izlediğim *renseignement** ile geçmiş bir müzik türünün insanıydım, beni yeni moda zannettiler. Yanıldılar. Bu yanılgı 35 yıl sürdü. Kimse ses çıkarmadı.

Ulvi, Radyo’da korolar kurdu, o zamana kadar yapılmayan programlar yaptı. Fatih devri bestekârı Merâgalı Hoca Abdülkadir ve on yedinci yüzyıl bestekârlarının bilinmeyen eserlerini ortaya çıkardı. Yaptığı iş sanki bir “müzik arkeolojisi”ydi. Kimse fark etmedi. O çağın insanların onu anlamaya güçleri yetmedi. Ulvi Bey bana büyük usûlleri vurduracaktı. Rahmetli üstat Arif Sami Toker bir gün çalışmada “gerek yok, iki dörtlük vur gitsin” dedi. Ses etmedim, ben büyük usûlleri bilmiyorum, ama elbette gerek vardı. Ulvi de üstelemedi, benim Mevlevî usûllerinden başkasını vuramadığımı biliyordu. Ben her zaman müziğin mimarı değil kalfası kalmayı tercih ettim. Çünkü o zaman mimarlar işin zevkini kaçırıyorlardı. Bu yörede müzik ustaları, hırslı güvercinler gibi nazariyat kavgalarına dalıp müziğe vakit bulamıyorlardı.

Sonuçta bana müzisyen dediler. Aradan uzun yıllar geçti. Pek çok müzik olayının içinde bulundum. Pek çok öğrenciye müzik zevki aşıladım. İsteyene müzik sağladım, istemeyeni rahat bıraktım. İsteyene yol verdim, istemeyeni engelledim. Şimdi düşünüyorum. Müzik ne işe yarar? Çok işe yarıyor. Bir işi yaparken sonu gelecek diye üzülürseniz o iş iyidir. Bitsin diye bekliyorsanız o işten hayır gelmez. Allah vergisidir vesselam.

Nezih Uzel, Sapanca 2005

* Fr. *Renseignement*: Bilgi, veri, malumat. (Editörün Notu)